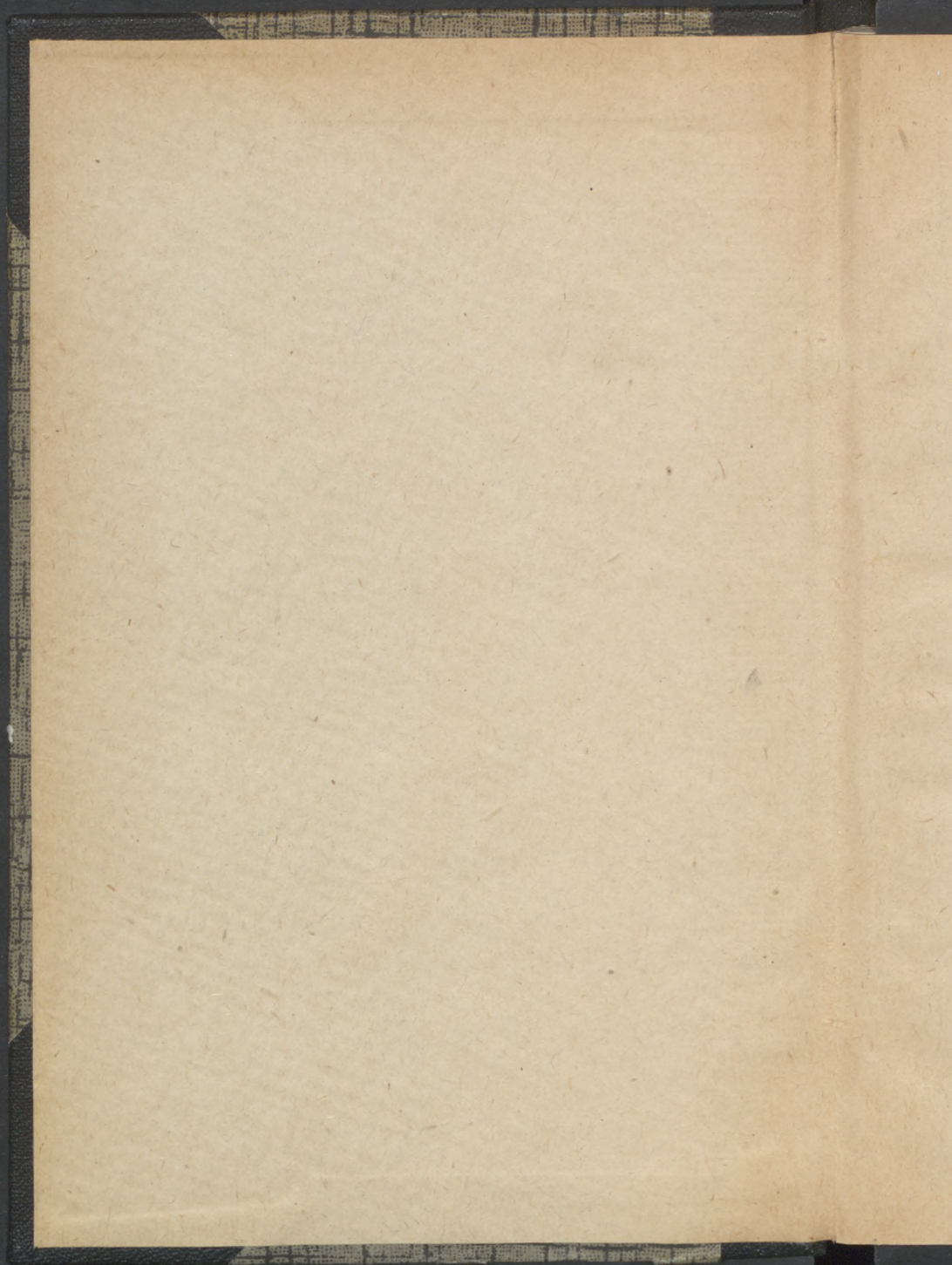

175.596

i7559

175596

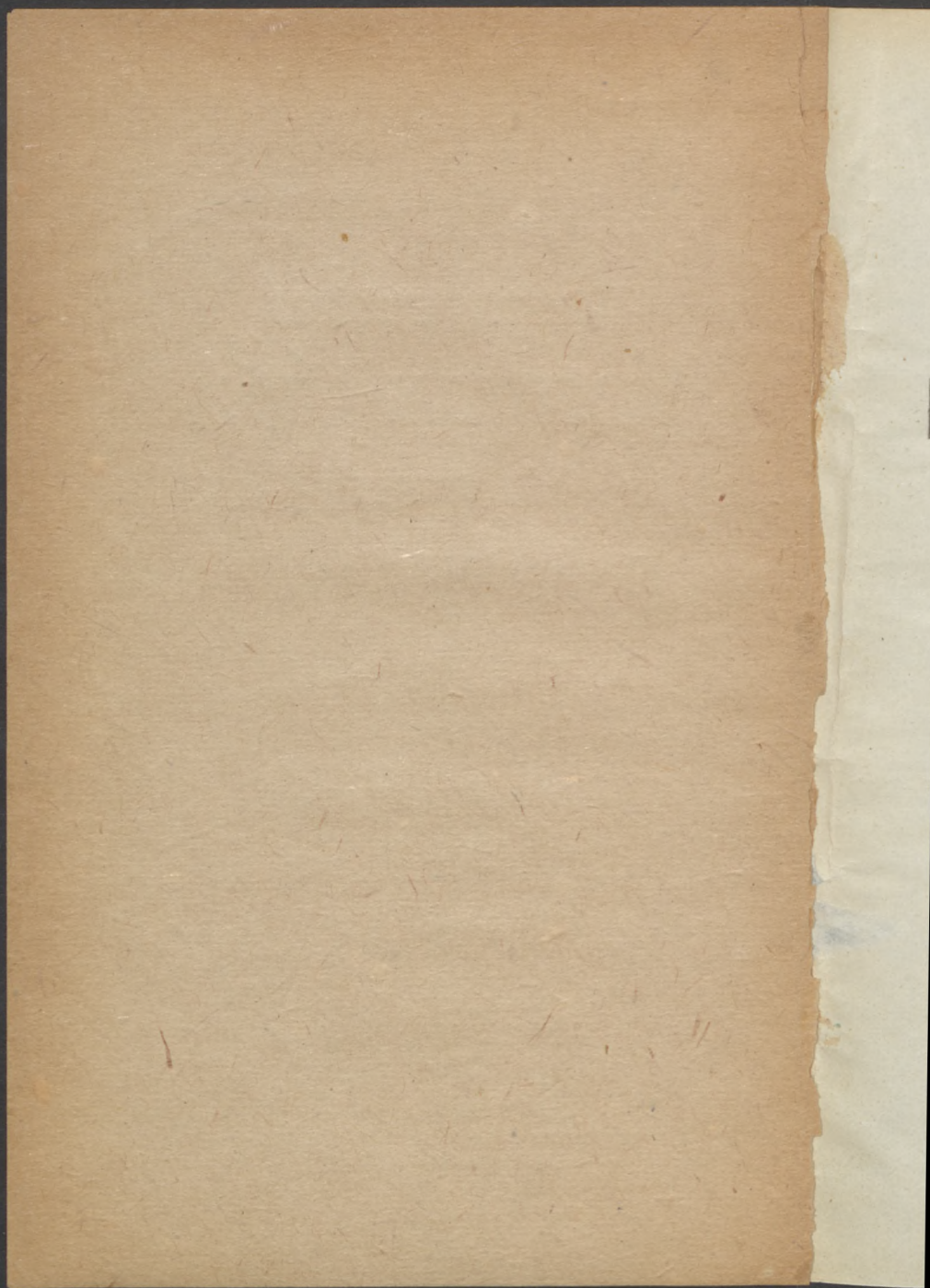
Z

157

KRÜZSELYI ERZSÉBET
HANGTALAN LÍRÁN
ÚJ VERSEK

1924.
TIPOGRAFIA „HERMES” KÖNYVNYOMDA
SIGHETUL-MARMATIEI

KRÜZSELYI ERZSÉBET
HANGTALAN LÍRÁN

ÚJ VERSEK

11250

1924.

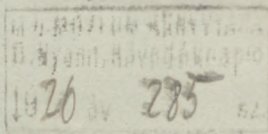
Nyomatott a „Hermes“ motorerőre berendezett
könyvnyomdájában Sighetul-Marmatiei

175596

P. O. Hungary.

29151.

*Új kis könyvemet ajánlom
tizenhétévi özvegységében
egyetlen hű földitársam,
édes Anyám, néhai
VISKI KRÜZSELYI BÁLINTNÉ
PELLÁDY NAGY ERZSÉBET
áldott emlékének.*

Én rab vagyok. A sors haragja
Rég végigvert a szívemen.
Én rab vagyok. Csendország rabja.
És földi kincsem nincs nekem.
Szemem beteg két ablakából
Örök kérdés és néma vád szól —
S nem szállhat rám a lét zajából
Soha megértő fényözön . . .
A lét kifosztott, csalt, elárult . . .
— Gyermek valék midőn bezárult
Örökre néma, börtönöm . . .

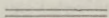
OLVASÓIMHOZ

Fáradt vagyok, hogy újra kezdjem,
Az én dalom már oly szegény.
Fáradt vagyok, hogy újra szedjem
Régen beért hulló gerezdem,
Mint egykor, létem reggelén.

Már minden estbe, őszbe fordul,
Az út a Hegyről elvezet.
Már ittasan nagy lelki-tortúl,
Szívenfogó szent, új mámortól
Én sohatöbbé nem leszek!

Fogadjátok hát így, szegényen,
A dalt, ami még itt terem.
Az én magányos, puszta lényem
Mások útján már át ne lépjen,
Csak állongjon az útfelen.

Majd eltűnök egy alkonyattal,
Mint lehulló csillagszilánk.
Ürt nem hagyok . . . Mi sem marasztal,
Csak egy kis szürke hangulattal
Lesz szegényebb egy kis világ . . .

A CSEND ZENÉJE

A csend zenéje nem olyan zene,
Mint a ti zengő, szabad dalotok.
Szenvedő szív a rejtett hangszere
S holt vágyakon, tünt álmokon zokog.
Nem zeng a szója versenyt a n adárral,
Csak titkon, némán, hangtalan siet
S panaszló, csöndes, halk melódiákkal
Befonja a szívet.

A csend zenéje harmatos sóhaj,
Melynek mosolyt is csak az árny adott,
De nem sikolt az égig ott a jaj,
Az is csak néma, hangtalan, halott,
Mint árny a tó színén, mely nem zavarja
A lágy hullámok hűs játékait:
A csend zenéje száll, csak száll suhanva
És halkán elborít...

Valami bús — és mégis gyógyító
Mosolyos, könnyes béke leng nyomán.
Más szívéknél fájóbb a szó,
Azért is enyhít mások bánatán!
Figyeljete a hangtalan danákra
Ti gazdagok, ti épek, — percre bár —
S a csend-rabok halvány melódiája
Vigasztalón a szívetekbe száll!

SZÜRKE SZEMÜVEGSEL

*Hogy a szokatlan fény ne bántson :
Elfátyolozod a derűt ! . . .*

MI, SZENT-CSUDA-VÁRÓK

Mi lázár-társak, kiknek béna válla
Örök súlyu Krisztus keresztet hurcol
S nem térhetünk a golgotás nagy útról
Az épek szebb, rögmentesebb honába :
Hozzátok sírunk, álljatok meg, épek,
Figyeljete egy percre énekünkre !
Zenéje közt a szép, szabad, nagy létnek
Villanjon rátok bánalunk mély tükre !

Mi mellettünk is álljatok meg, épek,
Ha útatokba botlunk béna-árván, —
Bár tudjuk : lázár-voltunk csúnya látvány, —
Egy ép van bennünk is s az sír : a lélek !
Az sír felétek irigyen és vádlón,
Vádlón, hogy nektek minden, minden nyítva
És mégis minden jószóért megáldón,
Mely szívünket új tűrésre tanítja. !

Figyeljete! Mi, siketek, vakok, —
Mi csonkák, bénák hozzátok sikoltunk :
Valaha mink is, mink is épek voltunk !
Mosolyt, türeimet, jószót adjatok !
Elétek tárjuk száz-sebü szívünk, —
Oh, volt nekünk is valaha hitünk :
Hittünk egy szent, egy Krisztusi-csudába :
A gyógyulásba . . .

Ma már e hit csak sápadt, bús lidércfény,
Amely még fénnel hinti éjszakánk.
Nem lobban fel, csak álmok néma éjjén,
Hogy aztán mélyebb árny szálljon le ránk . . .
Létünk ma már csak bús kérdéseké,
Amikre válasz rincs e földi téren !
— Így vonsozljuk a vak-gödör felé
Szent-csudaváró szívünket szegényen.

Mi mellettünk is álljatok meg, épek !

KRISZTUS A FÁK ALATT

Aranyhomályban alkonyul a nap.
Szellem-léptekkel megy a fák alatt
A glóriás király.
Útján a föld nagy bánata borong.
Imádva, búsan hajlik rá a lomb,
Mig sorsát sejtve jár.

Isten-szemével vajh, hová tekint?
A megváltás csudás eszméje int
Felé, mint fénysugár?
Vagy nézi: mit a sors eléje fest:
Kinzó karokkal int-e a Kereszt
Titkon feléje már?

Látó nagy lelke sejt — s a szíve fáj..
Igy megy tovább a glóriás király
Lassan a fák alatt...
Útját imák sóhaja lengi át —
S mintha vérkönnyet sirna a virág,
A merre elhalad...

HAMVADT TÜZEK

Kilobbant lángok úszke-tünt hamva
Összeomoltan fedi a tűzhely
Barna falát, — száz sebet takarva —
S a vért formáló kicsike műhely
Lankadt legénye álmosan kopog...
Piros, parányi érkalapácsa
Mind-halkabban dobog...

De ha belíbben ibolyás álom
Itatta szemmel, szíromteli-szárnyon,
Ama kis isten, vágyteli-frissen:
Kicsike műhely álmos legénye
Felijed... Villan tört szemefénye
Szivárványos íriszben...

Dolgát új kedvre gyúlva csinálja,
Gyorsulva koppan kis kalapácsa,
Mint akit kerget
Vágy-lánya barkás, puha' vesszővel —
... Ah, de nem bírja ő már erővel...
S karja leernyed...

Tűzhelye hamvát próbálja kotorni...
Begyűjtna... ah, de tudja, hogy forni
Főzte nem fog már... S én szív-legényem
Megtorpan búsán: minek is gyűjtsa?...
Űi az üllőhöz s kalapál újra
Lassú-csüggedten, beteg-szegényen.

AZ ÓRIÁS VIZEN

A sok hajó az Óriás Vizen
Tobzódva szálldos, vagy törten pihen.

Egynek vihar dúl, másnak béke int,
Kerengve fornak, zúgnak szer-e mind.

Közöttük járnak büszke sors-hajók,
A pusztítók, vagy a vigaszt-adók.

A *gond* hajója szürke óriás,
Utat sokaknak mély örvényig ás.

A *bánat*é épp oly nagy és sötét,
Hordja sóhaj és könny örök kódét.

A *szenvedés* komor bátyás hajó,
Rajta ezer bilincses lázadó.

A *csüggedés*, mint néma gyásznaszád,
Nyomukba hordja zúzott árbocát.

A *bűn* hajóján vérvörös torony. —
Oh, hányan sírnak ott abláncokon!

A *jólét* lassu páncélban evez,
De oly kevés, akit ölétbe vesz!

A kedv kicsinyke, fürgé és piros,
Alig pihen, csak játszin laviroz.

A hit hajója hószin, glóriás,
Rajt oly kevés Jób, — szét oly sok Judás!

A remény zöld vitorlás ámitó,
Tanít, hogy élni s várni... várni jó!

A szeretet egy tündöklő parány,
Árván bolyong a többiek nyomán.

Kicsinyke jacht csak köztük az öröm,
Mely egyre csak fút az örök körön.

És így tovább, csak száll, sosem pihen
A sok hajó az Óriás Vizen.

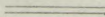
Körültök a sok hitvány kis ladik. —
Mindenikén egy emberszív lakik.

És mindközött ott jár a legnagyobb,
Körülte néma, jégfehér fagyok.

Orrán hatalmas ágyu torka zúg
S minden ladikról hozzá húz az út.

Az Elmulás, a Mély követője ő.
Orrán a Csont-tüzér csak egyre lő.

A torpedó zúg és a hab kering —
S egy-egy ladik halkán a mélybe ring...

ÜRES HELYEK

Mindent ígér hajnal hegyén pirulva,
Amíg miénk a nótás ifjuság —
S mire a lét alkony kódéte hullna:
Bús fejfa lesz az üde mirtusz-ág...

Kik nekünk még a tünt nyarat regélik
Alkonyba hulló ési bánaton:
Csak mennek ők, a kedvesek, a régik
És gyűl... és gyűl a sok új gyászhalom!

És mennek ők!... Egyre fogynak, suhannak:
Kedves mosolyu, szeretett fejek
S mind üresen hagy bennünk egy helyet,
Mikbe emlékek árnyai zuhannak. —

Enyészet csontkirálya tiltva áll ott
És visszadöbben mind a vakmerő,
Ki itt marad, — mert dérral int le ő
Minden síromba szökkenő virágot!

Míg egyszer aztán indulunk mi is majd,
Túl szállva minden búcsus bánaton,
Oda, hová a legvégsőbb finis hajt
És gyűl... és gyűl a sok új gyászhalom.

LÁTOMÁSOK

I. TÉLI REGE

Fehér lepelbe, álmodón
Aludtak a hegyek.
Kerengve szállt a lágy havon
Egy bús madár-sereg.
A csendes, alvó völgy ölén,
Félig temetve benn,
Egy mese-kunyhót láttam én
Aludni csendesen.

A téli álmok lágy szakán,
Mikor minden halott,
Holdfényövezte éjszakán
Halkan megálltam ott.
De zárt redőnyét — úgy lesem! —
Kisem lebbenti meg.
Alusznak benne csendesen
Fáradt, beteg szívek.

Oly szomorú s oly gyönyörű
Ott bent és idekint!
Vajh, kél-e még tavasz-derű
Új létet hintve itt?

Avagy örökre álmodón
Kunyhók, szivek, hegyek
Igy ringanak a lágy havon
S felettük szállong károgón
Egy bús madársereg ? ...

II. FENYŐK ALATT

Átleng a bűvös illat
Fenyők, ti köztetek.
Itt álomlombok nyílnak
És sóhaj-levelek.
A harmat: fájó szívek
Hulló könnycseppje tán,
Azért ragyog oly égőn,
Bánatosan, igézőn
A gyér lombkoronán.

Holdfény-manók az éjben
Itt táncot lejtenek
S összegyűjtik a mélyben
A harmatkönnyeket.
Örvényes tóba rejtik
Az árnyban valahol
S minden kicsiny madárka
Amelynek veszve párja
A partjain dalol ...

III. JÉGSZIVEK

Dél lányát egy nagy éjszaka
Meglepte vágyak láza.
Északi táj nagy jég-hona
Lett álmainak tárgya.

Egy hófehér sirályt hívott
S üzent Északnak véle,
Hogy vágya vonza szállni ott,
A jéghegyek tövébe.

Észak királya Szél-lovát
Elindítá utána. —
S már vitte is a légen át
Szellem-patáju lába.

Eltünt az erdő, el a rét,
El a délszaki róna.
Arany hajából szerteszét
Hullott útján a rózsza.

S elért oda, hol bús, fagyos,
Beteg szívek borongtak,
Hol híre sincs lágy, illatos
Szírmoknak és daloknak.

Dél víg leánya ott lehúllt
A szelek vad lováról

S leszórta mind a koszorut
Napsugáras hajáról.

Jégarcokat, jégszíveket
Látott amerre nézett.
Nem lelt mosolyt, csak könnyeket
És déli szíve vérzett.

Észak királya roskatag
Karját feléje tárta:
„Lásd, — ifju lány, — ki csak kacag,
Annak itt nincs hazája!

Szívünkbe hordjuk jégfagyát
Mi mind Észak honának,
Oh, menekülj, szállj vissza hát,
Mert itt megöl a bánat!”

S már vitte is vad szárnyain
Szellemlova a Szélnek,
De jégszívek nagy árnyait
Magávak vitte Délnek.

És lenn, a déli ég alatt
Amerre jár, azóta:
Hajnalban, hogyha kél a nap,
Hideg dérkönnyek hullanak
Minden virág szíromra.

KERESEM A FALUT

Az ég fakó, az utca sáros,
Nem intenek már zöld zsalúk!
Az ablakpárkány sem virágos —
Keresem a falút!

A rét nagy útját gyom kiverte,
Oly sok-színűn már nem virít.
A lilomos régi kertre
Ki ismer itt?

Méh-lovagok sem döngicsélnek
A szirmokon, mint hajdanán. —
Mért lett üres, oh mért a fészek,
A kis rigó-tanyán?

Keresem a falút, a régít
S fejem lecsügged: nem lelem ...
Eszembe jut: nem járt be rég itt
Az ifjú szerelem!

Igy van, ha Ámor játszi árnya
Szivünk elől már unva fút:
Bevonja az ősz hervadása
A *májusi* falút ...

AZ ÖRÖK PRÓZA

A lét Prózája, az örök bakó,
Buzgón tarolja lelkünk minden üdvét, —
Amely pedig úgy is oly illanó. —
S ahol legérzőbb lételünk, ott üt szét!
(És keserű az íz, ha már leküzdéd!)

Úgy bánt a Próza, az irigy, kaján,
Faun-profilja mindelődbe torzul.
Rút féreg ő virág-bevonta fán,
Sár-verte hón is az ő képe zordul,
S fütttyös rigón, mit macska fojt le orvul,

Úgy bánt a Próza! Mindent dúlva jár,
Halk léptű lények, bús kis lét-színészek
Szívén száz álmodó vad betyár —
S nem engedi, hogy hősirom-Költészet
Uralja égin, fénylőn az egészet.

A Próza szennyes, csapzott és pogány,
Lebírhatlan szatír-mosolyu képe
Ott vár reánk a lét végső fokán,
A csont-legény sötét szemüregébe —
És onnét is vigyorgón int elénkbe!

HÓSZINÜ FELLEG

Ünnepi fényben
Kél álom-szépen
Hószinü felleg
Azúr egen.
Szemem kíséri,
Amig csak éri.
Merre-hová fút :
Egyre lesem.

Merre-hová fút,
Ha köd alá jut
Egünkről szívünk
Hószin hite ?
Bir-e erővel,
Vihar-verővel,
Hogy kiderengjen
Megint színe ?

Hószinü felleg
Útja a mennynek
Aranylón fénylő
Ködébe visz !
— Lesz-e ilyen kék.
Vihar-pihent ég,
Hószin-derengés
Létünkben is ?

AZ ERDŐ LELKE

Mikor a rügy virág lesz
S ezer méh zsong, örül :
Az erdő lelke rád les
Minden új lomb mögül !

Az erdő, messze erdő.
Hol béke-csend lakik,
Mély árnya hűs, derengő,
Lágy fényű, nem vakít.

Keresd csak lelke-arcát :
Rád les, mint kandi vad :
„Jöjj, hagyd az élet harcát, —
Jöjj, az erdő hivat !

Jöjj — és minden virág lesz
Hervadt szived körül !“ —
Az erdő lelke rád les
Minden új lomb mögül !

HALLGASD AZ ESTÉT

Megzenésítette: *Puschmann Ida*

Hallgasd az estét! Beszédes árnya
Csókos sóhajjal körülölel.
Hallgasd az estét! Titkos magánya
Szívedre lel.

Halk-puhaságu tündéri ujja
Lágyan simítja vérző sebed
S szíved: türeést újra tanulja,
Mig álomja ilya lassan befed,

Hallgasd az estét! Tele regével,
Szolgálja a Mult és a Jövő!
Gyógyító, szánó meleg kezével
Beteg szívekre álmot szövő...

Hallgasd az estét! Mely tele gonddal -
A nap robotja álomba húll...
Hallgasd az estét! Táncoz akorddal
Szívedre borúl...

JERICHÓI RÓZSA

Az egyiptomi száműzés lejárt.
Az angyal szólt — és József úgy cselekvék.
Elkészíté nyűtt, munkatörte testét
És indult vissza már a szent Család
A nagy úton, hogy újra megkeressék
A siratott hazát, Galileát.

Még eszméltek a félős, rút időkre,
Mily szenvedéses, rögyvert volt az út,
Hogy vérezett a lerongyolt sarúk
Foltjain át sebverte talpuk bőre.
De gyermekük, — az égi, csodaszép —
Akkor kicsiny volt, könnyű még az ölbe,
Ma már nagyobb, — de útat jární még, —
Különösen ily zord, nagy útra — gyöngé!

De mentek. Nem gátolták őket éjkek,
Rossz emberek, erdők, vadállatok,
Mert József hite mindent átragyog:
„Az Ur velünk! Jézus velünk: mit féljek!”
S körültek szétvonulnak a veszélyek,
Míg vívja így tovább a szent Család
Jézussal s Jézusért a lét-csatát,
Míg úttalan, nagy sivatagba érnek.

Szomjverte, sárga, forró és sívár,
Végtelen út! Mily messze egy oázis!
A gyermek lábán rongy a sarú máris,
Izzó fövényben nem bír menni már...
Mária sír és József kérve sóhajt:
„Uram segíts a Jóknak! El ne hagyj!
Enyhet vigaszt csak e Gyermeknek adj!
Az én hűvány testem hadd ostoroljad!”

A gyermek hallja e sóhajt — a kérőt —
És látja a könnyet Anyja szemén:
S megáll a puszta izzó fövényén, —
(Sugárzik köntöse fehér színéről
A felülről szállt Isten-glória,) —
„Atyám, segíts! — kél ajkán az ima, —
Atyám, segíts! Ments meg minket a kintúl!”
„Jertek utánam!” — szól s előre indul.
Lépte alatt tányéros, zöld virágok,
Mélységes túja-zöld foltok teremnek
Hűsen, — megvédve így a szent Családot
Izzó homok hevétől, merre mennek.

És — bűvös-illat, — soha nem is sejtett, —
Árad mindjéből Égín és puhán, —
S a szent Család szent lépteit után
Bezárja mindegyik a széttárt kelyhet.
S lesz szintelen, rút, fonnyadt és halott,
Örök örzője a szent lábnymoknak,
Hogy eljövendő messzi századoknak
Áthozza ezt az Égi illatot.

— — — — —
A sphinxszerű kis sivatag virág
Lemetszve eljut messze, messze földre,
S mint hervadt fücsomó, föld rőt göröngye:
Oly szintelenül adja át magát.
De ha melegviz árja éri csonkját,
Gyorsan feléled, zöldül, szétterül,
S a csodás, égi illatot körül
Szétpattanó szirmai újra ontják.

Vizét veszve: megint összeborul
S lesz újra holt, amíg szeszélyed tartja, —
Majd újra nyit, ha vizét visszakapja:
Igy játszatsz vele mindég botorul.
De illatát, az égit, már nem ontja,
Elvész az! — Így lesz sziveden a *Hit*
Ha nem vigyázod Jézus útait
Illattalan, holt *Jerichói rózsá!*

=====

MIT ZENG A TÉLI ÉJ

Ne nézzetek a télbe :
Halk bánatos zenéje
Az elmulást regéli
S az fáj, az fáj nekünk !
Fehérlő leple lágyan
Dereng az éjszakában
Mig rá a hold tündéri
Világa hint derüt.

Ne nézzetek a télbe,
Ti, kiknek még a létbe
Van félténivalótok
S szívetek ifju, víg,
Hò leplével, mint bánat,
Ugy hinti be a vágyat :
Igy hervadt el már — ó, sok —
A télben mind maig !

Tiétek csak nagy árnya,
Kiknek már lét-világa
Haldokló lobbanással
Csak elomló parázs !
Felétek sir az ének
Mélyén a holdas éjnek
Csalogató sírámmal,
Mint utolsó varázs !

LELKI-NIPPEK

Oly kedves némely régi bánat,
Régi derű vagy régi csók,
Vagy hervadt szirma egy virágnak,
Amit egy félénk kis diáknak
Aadtak egykor kislány-kacsók! —
Fakult levél, amit egy kedves,
Rajongó, csókos és szerelmes
Szív lázbetűkkel írt be egykor; —
Daltöredék, táncrend, szalag.
Egy arckép, rajt' kedves alak, —
Vagy kiskendő, selyemfürt, verssor:

Olyan nekünk minden ily emlék,
Mint egy avult, filigrán-munka,
Mit nagyanyánk őrzött számunkra
Üveg alatt, vén szekrényen még!

Ti apró lelki-filigránok,
Minden szíveknek kedvesek,
Ti régiek, ti nagyanyások,
Mosolyosak és könnyesek,
Ti bájosak, — emlékpóros
Lelki-níppek, tarló-virágok:
Ti őrzitek az ősz mohos,
Deres fűvén az Ámoros,
Csókos, szerelmes, mámoros,
Emlékké hervadt ifjuságot.

SZOMORU LANTOSOK

Övék ma még az ifjú nyár
S az erdő int nekik!
Szívük mégis csüggedve jár,
Mig lantjuk pengetik.

Minden daluk az őszbe sir
S halált epedve kél:
Ennyi bűt még a nyár se bír —
És hull... hull a levél!

Szívek erdője hervadoz,
Ha sir, csak sir a lant!
— Dalos-sereg, — te bánatos: —
Az ifjú nyárt ne hadd!

Lantos sereg ó, — hagyd a gyászt
Annak, kié az ősz!
Dalold a Délt, a virulást
S a nyár varázsa győz!

Hisz úgy is oly fakó a fény
S az élet oly beteg!...
— Ha sohse látja kék egén
Napját a sok bús fény-szegény:
Ó, hogy szeresse meg?

TARLÓDNAK AZ ERDŐK

I. CSATTOG A FEJSZE

Csattog a fejsze, millió,
Síkolt a hegy, a száz-eres,
A fák közt halk ribillió
Rémrezenéssel átneszez . . .
A dölt fák hullarendje nő, —
Egymást még holtan is öelve, —
Halkan sóhajt az ősfenyő
Elröppenő, legázolt lelke . . .
Mi örököld volt, barna váz lett —
S az erdők nagy királya lázad,
Ahányszor egy fejszecsapás
Végdöntést ad egy ősi fának.
Nem szánjátok-e emberek?
Nem látjátok, hogy menekül
Beljebb, feljebb a Nimfa-népség,
Mig végleg kiszorul a hegyről —
S velők a szent Múlt és a Szépség! —
Es elmulik örökre tán
A rút, a vig istenke: Pán
És zengő, Sirenx-lelkű slpja
Töröttén hull az óriási sirra.

Kemény, hóhéros kézcsapásra
Nyögő avar zizzelve reccsen, —
Holt óriások zuhanása
Öli, öli a mély varázst...
S hóhérkezű csoport — na lásd: —
Izzadt-egykedvűen gyűjt pipára!
Nem látja, hogy a keze véres, —
Mert láthatatlan szellem-vér ez,
De mégis vér... vér mindenütt,
Amerre csak egy fejsze üt!
Az ág recseg, a lomb lehull,
A törzs kidől, minden halott!
Századok ős, nagy álma ott
Egy új tavaszra nem virul...
S örökre, — (vagy csak ötven évre,
Mig új erdő nő tán az égre), —
Elhal a vad ribillió...
— De új Nimfája, Pánja lesz-e?
Csattog a fejsze, milliő!

II. TUTAJOK

Mennek a tutajok,
Mint örökös rajok
Éj-nap, csak úszva,
Forongva, csúszva, kúszva,

Halottan-élve siklanak
Az óriás fa-tetemek,
Alattuk ring, reireg
És zeng a hab...
Míg énekel halk gyászdánát
Lent száz najád...
Halpikkelyes testük körül
Fodros aranyhab tömörül —
S egy percre átölelnék,
Búcsuzva, mint egy tűnt szerelmet,
Minden halott törzs-óriást, —
(A parti erdők búcsút intve
Haláldánát zsonganak szinte!)
És halk sírást
Neszez ilyenkor a közömbös,
Álmos alak a tutajoknak
Élén — s rezzenve nekilökdös
Lapátjával a hűs haboknak...
„Tovább!... Tovább!” —
Zengik a mélyi orgonák...
S csak úsznak a fa-tetemek,
A hab alattuk reng, remeg...
Míg valahol a partra dobva
Elnyeli őket gyárak sodra,
Avagy tűzhelyek ürege...
Igy lesz az erdő tűnt rege!
— Jönnék a tutajok,
Mint örökös rajok, —
S enyésznek... Amíg elenyésznek!

ILLANÓ ARANY-LEPKÉK

Ihlet percek, ti ritka, bájos
Aranylepkéi mindazoknak,
Akik lantpengető, virágos,
Mégis tövisvert utakat
Lázverte-álmódón bolyongnak,
Mint pihenésre nem találó,
Örökké nagy „tovább“-a váró
Ahasverusok, ugy-e azt
Ti is tudjátok; milyen fáó
Eltűnni hagyni ihlet-percet,
A ritkát, szépet, ézből nyertet,
Mert *nem lehet* megfognotok,
Ha lenyűgöz porsátratok:
A lét- s a test nyomorusága, —
Készítve béklyós rabigába,
S látnotok kell tehetlenül:
Aranylepkétek hogy repül
Csalfán, illón, fénylőn lebegve,
Vissza a titkos végtelenbe,
Amig elvész a horizont
Ködén, hogy sohse lásd viszont...

— Költő testvér, ha mindezt érzed
Sok néma kínom így megérted!

ELKÉSETT NAPIHIR A NAGY HÁBORUBÓL

Golyó futott a homlokán keresztül,
Őrmester, Gál, kórágyn haldokol.
Szíve alig ver... Pillája se rezdül...
Marsot neki már angyal-kéz dobol.
Pár pillanat még... Egy sóhaj... és vége.
S ki szánólag mellette térdepelt,
Keresztet hint a könnyes szemű néne
És ráborítja halkan a lepelt.

Feje alatt egy levelet találtak:
„Kedves Uram! Az Ég legyen veled!
Kérezz haza, mert már többé nem látlak!
Éhezünk, fázunk... Sir a két gyerek...
Nincs pénz a háznál... Én a beteg ágyon
Lázban gyötrődve kérem Jézusom...
Szólj a Királynak, kérezz haza, párom, —
Jö ember ő, majd haza küld tudom!...”

Őrmester Gált, míg felravatalozzák,
Beteg bajtársak fillért gyűjtenek
S levelet ír az egyik:

„Jó asszonyság:
Küldünk kegyednek egy kis összeget.

Két gyermekének jó lesz majd cipőre,
Kegyednek is jut orvosságra tán...
A jó Isten, — az özvegyek nagy őre, —
Kegyedre is gondol majd ezután! —
Hős férje most nagy, hosszú útra indúl,
Honnét nem jött még vissza senkisé...
E pár garast tőlem s bajtársaimtól
Fogadja szívesen...“

S, míg szánó szívvel néznek a halottra,
Annak hűlt ajka bús mosolyba vész...
Hős lelke míg száll ... száll a csillagokba,
Rájuk biztonnyal áldón visszánéz!

SZEMLE A CSATATÉREN (1916)

Sötét lován csak áll a néma Vén,
Kaszája vállán, csontváz termetén
Lobog az éjköpeny.
Bújdosva jár a hold halvány feje,
Ezrével küld a csatatérre le
Csillagkönnyet a menny.

Hány alszik ott — ó, hány! — és álma nincs!
Lehullva róluk már a létbilincs
S vert-szívük nem sajog...
Hol nem rég dúlt még véres harcvihar,
Most tilkon száz bús temetési dal
Szellemsírása zsong.

Merre csak egy új hűlt szívet talál:
Számolva jár a vén, hideg Halál,
Többet kívánva még!
S hallja világok esdeklő jaját,
Amint felette vádlón suhan át —
Sikoltva: „Már elég!...”

Csontváz arcán a megkövült mosoly
Ilyenkor kinzó jégkönnycseppbe foly —
S a véres, nagy Kaszát
Leejti karja percre tétován...
— Aztán csak vágta éjsötét lován
Oh, hány új siron át!

A JÉZUS KATONÁK

Csillagövezte fényes éjjeken
A nagysereg, mint álom, megjelen.
Szólnak a túlvilági dcbverők,
Szent, égi jelként fénylik sok sebők.
Az élükön egy glóriás alak
Szellemléptekkel, görnyedőn halad —
S fénylő nyomán az égi regiment
Örök, pihent marsát így lépi fent . . .

Úgy volt, hogy menni kell mindenkinek.
Hullott ezernyi testi-lelki seb.
Kezdődött a nagy égés itt, alatt
S ágyu csövévé vált sok kis harang.
Istenigéknek halkuló szaván
Átreszketett a kín sok bús hazán,
Mert dolgozott nagy kaszás vadul
Száz vérmezőn át, fáradhatatlanul.
Hány mars-batallion ment, de egy se jött!
Lehervadt víg, virágsapkás fejök . . .
Merre? — Kitudja már, csak szerteszét
Hallgatják rég letűnt csaták neszt . . .
S mit földmegrázó érces kar dalolt,
Ha fegyverek és ágyuk torka szólt:
Száz némult síkon, hol dúlt a vihar, —
Zengett nekik a temetési dal . . .

Én láttam őket egy nagy éjszakán,
Oly ifju és oly sápadt valahány :
Északról, délről kél a bús sereg,
Útjokra halkan csillagkönny perreg...
Ott egy brigád, mind férj volt s vőlegény,
Mögöttük jön egy rend gyerek-legény,
(Mikor peregetek a nagy dobverők :
Egy perc alatt hány évet nőttek ők !)
Nyomukban egy sereg népfölkelő,
Öregbaka, családfő lép elő —
És így, tovább, csak gyűl és tiszteleg
És felfejlődik a halvány sereg.
Taktust vernek ki nyűtt bakkancaik
Arra kanyargón, hol az Úr lakik.
Az élükön egy glóriás alak
Szellemléptekkel, görnyedőn halad, —
A homloka tövissel övezett,
Nem hord más éket ő, csak öt sebet !
— Felér a néma-had az Úr elé
És szól, ki őket felvezérelé :
„Atyám, tekinsd e hősök táborát :
Nyisd meg előttük mennyed sátorát !
A Golgothát, mint Én, átszenvedék
S mint Én, úgy jönnek ők is most eléd !
A sok seb rajtuk — nézd mil ént ragyog.
Vezérük öt sebemmel Én vagyok.
Jutalmul vérző kínhalálukért
Add meg nekik a legszebb égi bért !“
Az Úr szeme, a földnemlátta Szem
Jóságosan a hősökön pihen

S szent Jobbja áldón csak feléjük ínt...
Igy lettek ők a menny lakói mind.

De Jézus újra szól: „Atyám, Te jó.
Kinek kegyelme fel nem fogható:
Cserébe ifju létükért, oh ad
A föld lakóira áldásodat!
Földi hazáját mind szerette hön,
Mind érte élt és halt még vérezőn,
Túrve éhséget, kórságot, fagyot...
Mind hősök voltak s egyformán nagyok;
Áldd meg mindnek hazáját, én Uram!
Ne nézd, itt, lenn, a bűnbe hány zuhan,
Csak azt tekintsd: e gyarló földi-had
Nekem testvérem és Neked fiad!
A véremmel váltám meg őket Én,
Nézd: hány tekint ma is hívőn felém:
E Lóthokért oh, szánd meg Sodomát! —
Szentlelked nagy! Szentlelked megbocsát!”

És kél az Úr szava mindent betöltőn:
Legyen, ha újra béke lesz a földön!

Csillagövezte fényes éjjeken
A nagy sereg, mint álom, megjelen.
Szólnak a túlvilági dobverők,
Szent égi-jelként fénylik sok sebők.
Az élükön egy glóriás alak
Szellemleptekkel, görnyedőn halad.

S fénylő nyomán az égi regiment
Örök, pihent marsát így lépi fent.
És örzi hiven szellem-táborát,
Hogy föld honára egy se lásson át:
Ha tudnák: mennyivel búsabb a „ma”,
Halott szívők tán újra sajnana...
— Oh, de lelát a bűnös földre Ő!
És újra szenved a nagy Szenvedő...
Homloka vérzik, öt szent sebe ég, —
Oh, mert a földön most sincs béke még!

A MAGASSÁG FELE.

I. NE FÉLJ!

És szól a nagy, szentkönyvi Jós,
Szava dörgő igézet:
Ne fuss, te hitvány lét-hajós:
Beér a Végzet!
Mint mindent tipró óriás,
Utját úgy járja!
— De te ne félj! — Krisztus vigyáz
Híven a nyájra!

II. A LEGSZEBB NÉV.

Úristen! A te óriás Neved,
A gyönyörű, égi titkokkal teljes,
Létünk legfénylőbb drágakincse, melyhez
Minden hozzáferr földön s föld felett!

Minden atóm imád titkon, vagy nyíltan,
Avagy csak ösztönösen érzi,
Hogy útját e szent égi Név vezérli
A létben, ahol annyi szírt van!

Mint láthatlan fénylő aranyfonál
Vezet és visz a létén át!
S ha a halál már hívón orgonál:
Vigaszt csak e nagy Névnek fénye ad!

Nyomán a félelem, a kín letorpan
S a túlvilágba látnak a szemek!
Mig haldokló szívünk végszója dobban:
Felénk, mint égi fáklya fénye lobban
Úristen, a Te óriás Neved!

III. A JÁSZOLOS JÉZUSHOZ

Mienk vagy Jézus, bármily messze járjunk!
Hited varázsa legszebb ékkövünk!
Két ezredéve fennvirrasztó lángunk,
Neved felénk int: „Jöjjetek!” — s jövünk!

Jövünk, Uram! Lásd, hányan vágyunk menni,
De lábunk gyöngé, bűnös, tétova!
Létgolgotánk tövise mennyi, mennyi!
Ha nem segítsz: nem érünk el soha!

Térj be, Uram, — a bánatvert szivekbe,
Hogy újult lánggal égjen szent hited,
Ha el-el érünk jászlas ünnepedre:
Igy templomod mindújra épited!

Kis Jászolod mindég új s mindig az,
Hány századéve várt — s mindannyiszor
Beteljesülő legfelsőbb vigasz,
Létgyászunkból kifénylő lány bibor.

Legyen szent estéd mentve minden gyásztól,
Ne lássuk ma a sok világ-Kaint!
Legyen minden sebzett szív egy-egy jászol,
Honnét szent, kisdéd-lényed áldva inti!

IV, ÜNNEPEK.

Ugy száll le ránk, mint bármelyik nap,
Az ünnep méla csendje
És mégis szebb a fény — s az illat
Mintha szívünkbe lengne!

Mintha varázsos titka volna
S bevonna véle mindent —
S lelkünkben égi nóta zsongna
Keresve a nagy Istent!

Nem oly nap ez, nem, mint a többi:
Az ünnepek virágok!
Jönnek égi színekkel szőni
Ezt a sivár világot.

Nem engedik, hogy lelki-éjnek
Borúja úgy bevonja,
Hogy sohse tudjon már remélni
Istenben bizva hinni, kérni
A szívek milliója!

V. A SZERETET-GYOPÁR

Nem félek! Vagyunk még néhányak,
Másokért is vérző szív-emberek,
Ti kainos, rút ember-árnyak,
Közöttetek!

Nem félek, mert tudom: egy Jónak
Imája száz bűn-verte főt
Véd fent, az Örökkévalónak
Színe előtt!

Nem félek én, hogy elenyésszen
Új özönviktól a világ,
Ha nyit még egy-egy tiszta bérce
Gyopár-virág!

A CSEND-RAB ÉNEKEL

*Egy testet öltött fájdalom,
Egy-egy könnycsepp minden dalom...*

A CSEND-RAB ÉNEKEL

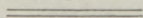
Ha énekel a csendrab: csendje
Honnét kap dalt a némaságba?
Rab áriák bús, halk ütemje
Kihallszik-é a napvilágra?
Kihallszik-é a mély üregből,
Hová nem érnek pirkadások,
Ha száz síró akkordba cseng föl,
Amit a csend a szívbe ásott?

Mért énekel, ha szárnya nem nőtt
S nem szállhat ő is ott, hol annyi
Madár dalol, szebb hangú, zengőbb, —
Csak lent, a porban tud suhanni?
Mért énekel? — Nem tudja ő sem,
Csak énekel s csak önmagának,
Mint rabmadár a késett őszben,
Ki kít se vár — s kít kik se várnak

S ki kít se várt, vagy tán, ha várt is,
Tudta előre: sohse jő meg!
Jól tudta ő: nem nyit a nárcisz,
Hol új rügyek már sohse nőnek...
A sors útját száz dérral szórta
És sírok nőttek körülötte,
Amikre ő rá pazarolta
Minden könnyét — s ma nincsen könnye..

Csak énekel a csendrab. Csendje
Igy zsong száz síró dalt elétek,
Van-e ki hallja még merengve
Szavát a hangtalan zenészek?
Kinek a szíve már csak gyászol,
Nincs fény már benne, csak sötétség...
Álmodhat-e szabad világról
Az életfogytig elítélt még?
Ki sohsem itta élvek kelyhét,
Csak rázta rácsát börtönének?...

— A sírnak sirja csak szerelmét
Már mindörökre a rab-ének!...

ÉN HŰ MARADTAM

— Szülőmegyémnek, Máramarosnak —

Én hű maradtam! Itt maradtam,
Szülőmegyém! Meginghatatlan
Híved vagyok, rabod vagyok!
Ősrengeteges zöld palástod,
Ugy körülfonta szívem, látod,
Hogy nem mozdúlhatok!

Róna szülöttét vonzhatja a róna:
Az én szívemnek égbe nyúló
Ősrengeteg és mélybe hulló
Sziklatorok, vad-ár a Dómja,
Ahova imádkozni jár! —
Hol engemet, hűséges hódolóját,
Lágy-ölelőn kéddel borong át
Egy ős-szellemkirály!

Itt ért még — (oly rég holt) — fülembé
Az Iza zsongó, halk ütemje
S a Tisza hajlós, ezüst karral,
Együtt dalolt a dajkadallal
Anyám ajkáról altatót!
— Ti bánatdérrel vert fejek, — ti
Szürkült szívek: ugy-e szeretni
Titeket is ily dal tanítgatott?

E dal fogott meg örök rabnak,
Szép szülőföldemehez tapadtnak,
Hova a szívem úgy visszaeped,
A távolokból is, miként anyjához
A mostohától vert árvagyerek.
S emléket őrző mindenik röge
Lelkem szent öröke...

Szülőmegyém, oh én szeretlek!
Vadon képed tükre az életemnek:
Mélység, magasság, örvény, szakadék,
Magány és csend, hol örök úr a Szép,
Mely a rútát csak hunyt szemekkel érzi
S tud vonzani, taszítani és igézni! —
A kit elbódít fenyves-illatod:
Lesz az örök rabod!

Szerelmemmel én úgy öllelek,
Mint bánatrejtő barna felleg
Egy-egy ég-vivó ormodat!
S ha eljő rám a végső őszi este:
Csak te fogadd be hűvös árny-öledbe
Leghívebb, néma-lantos lányodat.

SZÜRKE ÜVEG

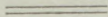
Szürke üveg, én jó barátom,
Ki hűn kísérgetsz mindenütt
S hogy a szokatlan fény ne bántson;
Elfátyolozod a derűt:

Tenélküled homályba hullva
Ülnék, mint élve sírbazárt —
S nyomna a rablét szörnyű súlya
Keresni egyre a halált...

Mert árnylakónak jöttem én,
A sugarak félőn riasztanak.
Létem magányos rejtekén
Rabőrömmül a Csendvirraszt csak...

Ha nincs a létben más barátom,
Csak szememen e két üveg:
Oh, ne csudáld, ha búsnak látom,
Ha nem fog semmi derű meg.

Ha minden rímem szomorú
És kobzom csak a gyászt dalolja,
Ha minden versem koszorú
Egy-egy bús, fejfás sírhalomra...

HANGTALAN HARANGSZÓ.

Apám, Anyám, ti, kiknek fáradt, zúzott,
Sebektől vérző válláról lecsúszott
Rég, — ó, de rég! — a Jánus-arcu lét
Nagy méretekkkel mért Krisztus-keresztje —
S hűlt szívetek egymástól messze, messze
Alussza rég örök, nagy éjjelét:

Hozzátok sírok én, sors hangtalanja,
Bús léteteknek folytatója — én,
Mig járok szerte milljó hangzavarba
Vad bánatoktól izzó földtekén, —
Mig járok csendben, némán, egymagamba,
Felnézve minden zúgó, szent harangra:
Remélve, hogy szívembe ér talán
S felgyújtja még majd egyszer holt fülembé
A hangok árját mély, zúgó ütemje
S könnyit a lelkem örlő bánatán...

Én nem hallom, de érzem — ó, de érzem!
S hányan, kik hallják: meg nem érthetik,
Hogy a harangszó, mig átzúg a légen,
Mily szárnyaló imát beszél nekik.
Holt kedvesek szavát ők őrzik nekünk,
Hangjukon Istennel s velők beszélünk
S vérző szívünkbe hívó béke száll...
Az én lelkem azért oly csüggedt, fáradt,
Mert szent harangszó én rám sohsem árad,
Rab hangtalanság mély kódéba jár...

De olykor, mintha létemen virrasztó,
Szánó, nagy szellemárny karolna át —
S én hallanám egy hangtalan harangszó
Csak énnekem konduló mély szavát.
Zengő akkordja szívem mélyén rezdül
S átszűrődve bús rimeken keresztül, —
Halk rab-danákban papirra teszem —
S elvállok percre minden földi gyásztól,
Ilyenkör hozzám egy új, szebb világ szól:
Holt szüleim, csak ti vagytok velem...

Csak ti vagytok, ti, vissza sohse térők
— Kik vártok rám, — létem elmentjei,
Ott, hol harangszók, holt fülekbe érők,
Majd énnekem is fognak zengeni
Örökké zengő szóval Őt imádvá
Az égi Dómban szent-felségesen,
Kinek kegyéből ég a földi máglya,
(Mit létnek hívnak,) minden szívbe, bern; —
Kinek kegyéből mi, Lázár-utódok,
Birjuk ime, a rejtett kínok, gondok
Szívroskaszto súlyú keresztjeit! —
S kinek kegyét mi sem kérjük hiába:
Adott hű lelki-támaszt szent Fiába, —
Ő jár velünk s a sirig elsegit!

S mitől féljünk, ha itt, e büntől zajló
Földi rögn Ő jár velünk, — velem?
— Te édes, könnyes hangtalan harangszó:
Ó, zengj nekem! Ó zengj, csak zengj nekem!

FOHASZ

Kicsinynek érzem magam,
Jó Istenem, hogy tégedet,
Ki ott, fenn élsz hatalmasan,
Gyöngé tollamra vegyelek.
Csak azt tudom: Te vagy,
Az én egyetlen jóbarátom,
Aki előt szabad
A lelkemet bátran kitárnom!
Megmutatom neked
Azt a sok fájó, vérező sebet,
Amit az élet árja rajtam üt,
Bármerre járjak, mindenütt —
És kérlek, esdve kérlek:
Uram, fogd meg kezem, mert félek!
A keserűség sulya nyom, —
Elmulhatatlan, mély a bánatom...
S akkor, jó Istenem,
Te küldesz egy sugárt a nagy sötétbe
És hajnal gyúl az éjbe!

Kicsinynek érzem magam,
Jó Istenem, hogy tégedet,
Ki ott, fenn élsz hatalmasan
Gyöngé tollamra vegyelek, —
De titkosan, bús, csöndes éjnek árnyán,
Mig könnytől nedvessé lesz párnám:
Hozzád kiáltok, veled beszélek
— S megint remélek!

SORSOSAIMNAK

I. TÁRSAIM A CSEND BEN

Társaim a csendben :

Ti vagytok gyakorta töprengőn eszemben,
Ti, akik, — mint én is, — egy holt utat jártok,
Mit tövissel vert ki egy nagy földi átok
Sirig erő gondja!
Lelkemmel ölelve szállok most felétek :
Hulljon szívetekbe é néhány kis ének
Hangtalan akkordja,
Melyben búntat zengem szét az ép világnak,
Hadd tudják: mienk csak az igazi bánat,
Minek nincsen vége...
Szálljon e tudattal vigasz az övékre!

Társaim a csendben :

Ti vagytok gyakorta töprengőn eszemben!
Ugy-e, ti is, mint én, úgy-érzitek néha,
Ha ránk száll az álom
Lágy, bársonyos szárnyon,
Hogy a lét nem csendes és a dal nem néma?
És ilyenkor egy-egy tűnő pillanatra
Átölel, körülfon dalok dalos napja
Zengő arany-hangok öröm-özönével

S kiragad bilíncses, néma börtönünkből
Ringó tengerével ...
— Mintha létünk minden eltűnt, dalos álma
Halkan, gyógyítólag a lelkünkbe szállna
S száz meleg akkorddal holt fülünkbe csengne ...

Aztán visszahullunk halkan a nagy csendbe ...

II. KÖLTŐ SORSTÁRSAIMNAK

Néma világom ti is járjátok,
Ti rajtatok is megül az átok,
Mely engem fogva tart!
Alant vergődünk szárnyaszegetten,
Magányos lelkünk reményvesztetten,
Egy halottat sirat ...

Közös halottunk: a *hang* világa,
Némult emléken a lelkünk vágyva,
Sóvárgón andalog ...
S amíg siratjuk örökös gyásszal:
Behintik szívünk melódiákkal
A hangtalalan dalok

A RADVÁNYI ERDŐBEN

Sokszinű zöldjét lágyan rámborítja
A tölgyes nagy vadon,
Aranyosszálu napsugarak hídja
Hintázva ring az ifjú lombokon.
Smaragd-homályba rejtve ott piheg
Madárcák és virágok milliója,
A tölgy csipkés lomb-hadja félti, óvja,
S nem adja senkinek . . .

Bús-félve járom . . . Úgy érzem : rabolni
Virágit nincs jogom.
Vig Nyár-anyjához jár majd panaszolni
És védeni magam majd hogy fogom ?
Velem az Ősz jár . . . Nem enyém a szép
Erdő — és benne még is csak bolyongok.
Hiába tiltak napsugarak, lombok,
Csak tépem a diszét.

Hervadni majd mind fájó szívvel látom —
És mégis elviszem . . .
A fonnyadó csokron, beteg virágon
Ugy elborong szívem.
Ezer holt vágnak új létet csinál,
Mik elboritnak, mint az őszi felhő . . .
— Halott virágiért a tölgyes erdő
Bosszut így áll !

Halk-csendesen én mégis csak szedem . . .

OLAJÁG

Pellády Ilonának

Egy csalódásban,
Könnyhullatásban
Elfáradt lélek,
Mely irt keresve
Bolyongja szerte
Némán a létet:
Ha lel egy szívet,
Megértő hívet, —
Rögös útjában:
Beteg lelkére
Rászáll a béke
Gyógyítón, lágyan.

S melyet előbb még
Örvények öblén
Vitt a lét sodra:
Úgy érzi, mintha
Altatón, ringva
Szállna hajója; —
Mintha az éjben,
Tomboló vészben,
Zúgó viharban,
Szelíden hangzó
Ezüst harangszó
Csendülne halkan . . .

RADNA-BORBEREK

*Reményik Sándornak,
„Vadvizek Zúgása“
című könyvéhez.*

A Borberek ősfenyők beszélnek,
(A lelkem hallja ezt a suttogást!)
„Te régi hívünk, köszöntünk! — Ne lásd:
Megint mienk vagy! Multad újra éled!
Mi még ma is a régiek vagyunk, —
De mégis mások. Nőttünk is azóta.
A gyökerük le — s törzsünk fölfelé
S az ősmagányból a világ elé
Kinőttünk!... Nőttünk — s ma nagyok vagyunk!
A távolok egy zengő dalosa,
Aranyhúrt pengető „lantos diák“, —
Közöttünk járt és belénk szerezett!
S kihallgatta az ősmelódiát,
Amit előtte még senki se tett,
És nem dalolt el eddig senki még,
Csak a hab-ár, csak a dalos madár!
— Sőt azokat is mind kileste ő —
És eltanulta a vizek szavát, —
Míg lantján dalra kelt az Őserő,
Hogy hallják ott is, ahova nem ér el
Sem fenyves-illat, sem varázsszínek,
Sem erdők vad fensége mély csendjével,
S ahol szegények, árvák a szívek!

S hogy lásson Szépet, aki sohse látott:

Mint egy csokor dús erdei virágot,

A sinylők közzé kincsként szórta szét!" ...

Igy száll felém a halk fenyves-beszéd,

Ha csöndes órán egy kicsinyke könyvet,

(Cimlapja: fenyves-részlet,) — felnyitok.

Minden lapján egy feltárt mély titok,

Szépségek, árnyak, illatok köszöntnek!

S én újra vissza szállhatok az évek

Tünt távolán az Izvor-völgy ölébe,

Hol újra fenyves árny borúl fölémbe

És nyúl elémbé hűsen, merre lépek! ...

Poéta-testvér, köszönet neked,

Hogy közzénk szórtad e csokor virágot,

Színezní ezt a szürke, rút világot.

Áldott a lelked, — áldott a kezéd!

Poéta-testvér, köszönet neked!

DALOLJ NEKEM.

Kicsiny húgocskám, jer csak az ölembe,
Dalolj egy nótát, szépet, szomorút,
Mig halk szárnyával ránk terül az este
S mese-virágból fon ránk koszorút
Elolvad — lásd — a harmat a sűgáron :
Igy alszik el majd bűm is csendesen.
Szálljon a lelked édes zene-szárnyon, —
Dalolj egy nótát, szomorút, nekem !

Ne bánd, ha nènéd itt marad a csendbe
S nem szállhat dalok szárnyain veled,
Ha tél emészt, mig itt űl az ölembe
A gyermekszivű, ifjú kikelet.
Vágytam dalolni én is, — ah, de vágyam
Mégmérhetetlen mélyre hullt velem . .
Szálljon a lelked édes zene-szárnyon, —
Dalolj egy nótát, szomorút, nekem !

Fejem kicsiny, fűrtös fejedre hajtva,
Balga hitem kél : hátha, hátha még
Felébred árva, bűs lelkem a dalra,
Mely csend honának néma rabja rég ?
Hátha dalod még, — mint sugaras álom, —
Egy pillanatra átcseng szivemen ? . . .
Szálljon a lelked édes zene-szárnyon, —
Dalolj egy nótát, szomorút, nekem !

TEMETÉS.

Akik szerettek s akiket szerettek,
Akik feledtek s akiket feledtek:
Egyszer egy órán, mely halk és setét,
Itélkeznek — s ez szomorú, de szép:
„Végezzünk! — Tűzbe a fakult sorokkal!
Emésztessük fel szomjú lángtorokkal!
Ne járhasson fel már e holt kísértet,
Mely új hitet tipor!
Igy tán álomnak hisszük az egészet...
Egyszer... Valamikor...”

Lobog a tűz és hamvad a papír...
Mig nézem: úgy érzem, valaki sír...
Hogy vonaglanak a betűk, a szavak
A gyorsan emésztő lángcsókok alatt!
Mennyi dal, mennyi bú itt, e kis máglyán
Elnézem önkínzón, szenvedőn. árván...
Mind több a hamu és kevesebb a papír...
Valaki sír...

Porlad a sok rím, haldoklik a sok emlék,
Csak a szívem fáj, csak az nem pihen még!
(Miért nem az is egy hamvadó papír?)
Óh, mert csak az én bús lelkem, a ki sír.
... Az, a ki sír...

=====

A HANGTALAN DALOKBÓL

I.

Lelkem nagy akarások bántják,
Vívom a titkos belső harcot,
De kicsinyes, lenyűgöző harcok
A feltörekvő visszarántják!

A hangtalanság a rab-öröm,
A kegyetlen, kérlelhetetlen!
Hiába kérem, hogy eressen,
Azt is hiába, hogy megöljön...

Százzáru ajtót kéne nyitni
Hogy szabaduljak... Száz lakatnak
Kulcsa zörög — S a néma rabnak
Nincs tenni mást, mint sírni... sírni...

II.

Lelkem nagy álmodások bántják,
Hangok vizén tobzódni vágyom
S rázom a lelkem néma láncát
A börtön-ágyon...

Szeretnék menni, futni, dúlni,
Lerázni mindent, ami ócska,

És sirva kell mind-visszahúlni
A rab valóba ...

Szeretnék egy új ifjúságot,
Nem oly szegényest, mint a régi, —
Szeretnék még egy ifjúságot,
Szerelmest élni ...

S mit kapzsi sorsom eddig elvett:
Tobzódni a sok nóta-kincsben.
— Ily koldusként lelkem ne engedj
Eléd, nagy Isten!

III.

A hangtalan, nagy, néma erdön
Lelkem az álmok tépett fészke.
Onnét tekintek vad-kesergőn
Elérhetetlen messzeségbe.

Honnét a mélyből hangja támad
Holt füleimnek s bűgva, csengve,
Mint ősz-zenéjü régi bánat:
Távolí kürt-hang sir szívembe ...

Csont-árnyu hősök hült ajkárúl
Szállong szét bűgó, bús zenéje —
És úgy megfájul ... úgy megfájul
Csend-börtönös szívem beléje ...

IV.

Az én lírá'm a Csend honának rabja
Es hegedűm hang nélkül hegedűl !
Néma vonóját száz halott vágy hajtja,
Míg húzom egyedül . . .

Mert mindhiába : ép szív meg nem érti
Mit béna létem bús ritmusa zeng,
Ha húrjaít örökre leigézi
Nagy szordinòm : a Csend !

A nagy világ úgy vonz, de nem fogad be
Sem bús napon, sem táncos éjszakán.
Ajtónkívül húzom csak dideregve,
Mint egy fakó cigány.

Igy el-kizártam már rég meg se rázom
Azt a kegyetlen zárat szilajon . . .
Ajtónkívül húzom csak, míg játszom
Mind hangtalan dalom . . .

S mít így rabol a sors tőlem kacagva,
Azt siratom a holt hangtengeren . . .
S úgy érzem én : a lét sok hangtalanja
Mind együtt sír velem . . .

VÉGZET

Egy titkos, láthatlan vadállat
Mintha mindig ugrásra készen
Állna mögötted halk-lesőn —
S alattomos-sunyin utánad
Sziszegne át a lét-sötétben
S te vigyáznád őt remegőn:

Mikor ugrik létedre fojtón
S hurcol pokolra, láncos, tétlen
Rabnak, — rémekkel telt odún, —
Hol száz-mázsás szirt áll az ajtón
Örül, hogy hang és fény ne érjen
Az örök földi lét-borún...

Hogy ne hevítsen sem cél sem hit,
Hogy ne várj többé senkit, semmit,
Csak a jótékony csontlegényt, ki
Száz-mázsás öröd elvezényli
Ajtód mögül — és zsarnokod
Elenged végül, hogy bezárjon
A másik börtön éger-árnyon,
Hol véget ér a nagy robot...

Ezt érezed... Ez jajdul, fájdalom
Benned, kinek a csend a társa,
A letiprója, átka, járma;

A Csend, az áthatolhatatlan,
Ki téged még gyermek-alakban
Ejtett rabul orvul, kajánul . . .

S hogy még fojtóbb legyen a sulya
Kitudja, mely őszöd bűn-átkát
Bűnhődő béna életednek :
Féltett világa két szemednek,
(Ép másénál hányiszorta drágább !)
Homályosul és gyengül, romlik, . .
A lét is véle gyengül, omlik
S nincs gyógyulás reménye sem . . .
Nem hívnád-e Csont-vőlegényed :
„Jőjj, ó, ne késs!... Jőjj, várlak, kérlek !“
Mint én teszem . . ,
Ez végzetem . . .

AKIK MÉG ENYÉMEK

I. ŐK, KETTEN

Leroskadt volna rég nehéz
Keresztemtől sors-zúzta vállam,
Mikor rám tört a szenvedés,
Anyám, legkedvesebbem — és
Minden létcélom sírba zártam . . .

A lelke sirt: magam vagyok I.
S a rám boruló éj iasztott.
Ő véle minden elhagyott,
Dermedt lett, sívár és fagyott
A lét, mit addig ő virrasztott.

De jöttek ők, ketten, hívón
És bánatomban átkaroltak,
Vigaszt hintettek, amidőn
Hítem virága síri-tőn
Hervadt már és sülyedt a holnap . . .

S ma veszteg áll a kis ladik.
Kívül bármennyi vész-zúgás van:
Itt csend lakik, . . . itt 'csend lakik . . .
Igy lettem én a *harmadik*
A faluszéli öreg házban!

Lomb-börtönöm, te ősi ház,
Fészket adó fészekvesztettnek,
Nem sirhat itt a régi gyász,
Mig két jó Nénikém vigyáz
S áldott, munkás kezek szeretnek!

II. BLANKA TESTVÉREMNEK

Ki egy vér vagy velem, — útunk, —
Testvér, — de régen szétszakadva!
Bús sorsdobáltan így fútunk
A pusztító, vad forгатagba.

S mintha nem lenne egy a tő,
Honnét fakadtunk: szikla zárja
Útunk s egymáshoz törtető
Vágyunknak törve, zúzva szárnya...

Útunk, ha néha összeér:
Az árny szívünkön fel nem enged!
Ott áll köztünk tiltón a tér,
Amit a holt évek teremnek...

Mert, ugy-e, együtt szebbek voltak
S mosolyosabbak a derük?
Az álmok nem oly letaroltak —
S a könnyek sem oly keserűk?

De így, külön vergődve, — látod,
Hány veszteségünk lett nagyobb!
Neked még ott van kis családod,
De én — ah, én — magam vagyok!..

De közel, vagy távol: szíved
Itt él enyémmel egybeforrva
S szomorú létem őrized
A távolból is féltve, óva...

S ki itt, e földön támaszul
Adod szíved e béna létbe,
(Mig rád sok bűm nagy árnya húll):
Százannyi kincset ad az Úr
Majd égi-léted mérlegébe!

MI NEM TALÁLKOZUNK

*Mezey Lajosnak,
aki könyveimet Braille-
jelekkel a Vakok inté-
zeteinek másolgatja.*

Add most kezed, te színek száműzöttje,
Én, néma hangtalan, köszöntelek!
Egy-egy súlyos, nagy létkereszthez kötve
Tartjuk a sorstestvérkezet örökre,
Mig béna létünk láncá lepereg,
Mi, kik e létben nem találkozzunk!

Tizenkét hosszú éve nyúlt felém
Először, névtelen szerény írásba,
Gyámolt esdő karod egy kézfogásra,
Keresztül annyi távolok ködén.
(Azóta mennyi eszmény lett a multté!)
És kérő szód a lelkem megtalálta.
Igy lettem éjbe-húllt léted barátja
S te az enyém, - a néma csendbe-húlltté.

Rab verseimet jó szívedbe zártad
És másold a fény-vesztett raboknak.
Gyül száza a sok pontjeles lapoknak
S már hány kötetbe, nagy kötetbe árad!
Sorstársaid éjverte életébe,
Hová már földi nap nem hint világot.

Kézfogva így viszünk mi egy kevéske
Lelki sugárt, mosolyt, színt és virágot,
Mi ketten, éj-rab, csend-rab, - hű barátok,
Mi ketten, akik nem találkozunk!

Csak leveleink szállnak annyi éve,
Elsírva benne sok, nagy bánatunkat, —
Vigaszt keresve létünk száz sebére,
Mikről az épek ezre mitse tudhat
És meg nem értheti azt, hogy mi fáj,
Mi bántja rab-lázárok bús szívét,
Kiket tehernek érez minden ép,
De mi csak élünk, - mert élnünk *muszály*..

Vagyunk épek memento-mori-ja,
Egy-egy keresztfá, vágyak temetője,
Kiktől siet az élet szeretője, —
Vigságok, élvek boldog, ép fia!

— Megyünk, amíg tart golgotás útunk,
Olykor egy-egy kis élvet is szakítva, —
Mely szenvedéses, lelki, égi, tiszta, —
Mi, kik a létben nem találkozunk.

De szebb az így, hogy nem találkozunk!

ÖREG UDVARHÁZ

Öreg udvarház faluszélen,
Száz emlék árnya játszik vélem,
Ha újra elhoz a szívem
Ugy térek hozzád, mint a fecske,
Kit vágya vonz, hogy felkeresse,
A régi fészket, hogy pihenjen
Benne fáradtan, békén, csendben,
Mert ott nem bántja senkisémet!

Öreg udvarház, én szeretlek!
Ódon falad oly szép nekem!
Az ősök árnya leng feletted
És elsusog halk-csendesen...
Porló szívök nem messze, túl,
Az ősi kert megett pihen.
Lomb és virág sirjokra hull
És elborítja szelíden!

... És jön sok ősz és sok tavasz, —
Ugy változik lomb és szírom, —
Vagy hó-lepelt a tél havaz
A kert mögött minden siron...
S az öreg házon, öreg kerten
Ha'kan, — nagy, titkos, néma csendben —
Nyomot hagy minden évtized! —
S míg észrevétlen, tovalengne:
A multok ódon. szürke leple
Bevon sirt, házat — és szívet...

SÍRVIRÁGOK.

I. ELŐHANG.

Akiknek valaha én voltam reménye :
Szomorú létembe szeretetük fénye
Többé nem világít !
Tőlem és egymástól távol porladoznak,
Hullatom feléjük árva, bús daloknak
Bánatos virágít.

Hullanak a dalok, mint szirmok az őszben,
Színük fakulóban, illatuk tűnőben,
Betegek, borúsak . . .
Tán nem is csengnek már senkinek szívébe,
De jók még két árva, drága sír fölébe
Halvány koszorúnak . . .

II. NEM TUDTA MÁS.

Nem tudta más azt, hogy mi voltál nékem,
Apám vesztetten, hogy féltettelek,
Te Jóm, te gyámolom a lét-ösvényen, —
Mentem veled, mint fáradt, bús gyerek.

Behunyt szemekkel bíztam rád a lelkem
S te hagytad álmodni s dalolni azt,
Hiszen kezem ott volt áldott kezedben
S tudtam: anya-szíved ébren virraszt.

S vezetted álmodó poéta-lányod,
A szomorút, a bénát, beteget,
Kinek az útján nem nyíltak virágok
S dalt is a csend honában keresett.
Tudtad: hiába álmodom, — e lelket
Nem érheti e létben gyógyulás!
S kerestem net velem együtt emelked, —
Nem tudta más, csak mi s a Messiás...

Nem tudta más, csak Ő, a lét vezére,
Hogy senkim, senkim sincs rajtad kívül,
Hogy szükségem lesz Jób konok hitére,
Nagy „Hiszek“-jére, ha szíved kihűl...
Egy vágyam volt már csak, hogy veled járjam
Mindvégig ezt a fájó golgotát!
Én jó Anyám te, — én hű földi társam,
Itt hagytál mégis! ... Hogy megyek tovább?...

Ah, hogy megyek?... Úgy roskadoz a lábam,
Hisz veszve mankóm, a te hű szíved...
De Jézus majd segít, hogy megtaláljam
Új mankómat a tűrő Jób-hitet!...
Csak céloim lett mind véled eltemetve. —
Sirkoszorúd pár bánatos danám!
Neked fonom, míg létem bús keresztje
Leroskaszt melléd — én szegény Anyám...

III. ÉVFORDULÓRA.

Gyűlnek, csak gyűlnek a szomorú évek,
Vénülnek a sírok és a szívek.
Ó, hányadszor is csendül az ének
Alvó tanár-arám, mely a tied!
Sírodhoz búcsuzni kimentem újra,
A sors szele ismét messze sodor...
Sirőrző virágok alvó koszorúja
Kisóhajtott rám a hantok alól...

Meghallod-e lelkem fájo kérdését?
Átbocsátja-e szívedig a rög?
Elhozom-e még az utolsó reménység
Haldokló súgarát, ha visszajövök?
Elhozom-e még e foszlányát a létnek,
Amit még megőrzött beteg szívem?
Avagy mint lakóját a csendnek, az éjnek:
Temelléd a mélynek
Gyógyulásra hívó ölétébe viszem?

IV. BÚCSU-ÉNEK.

Halk csendesen bejönnek s rám hajolnak
Ők, ketten olykor, ha magam vagyok.
Vigasztalan míg ínt rám a sok Holnap
És búcsuznak a könnyes Tegnapok.

A Mának sincsen soha vidor arca :
Oly szomorú . . . S az apró, néma harcba
Belefáradt szívemmel csak suhan
S én kérdezem : „Még mennyi lesz, Uram ?“

Még mennyi lesz ? . . . Ők, ketten, kik alusznak,
Szeretteim nem mondják meg nekem !
Tavasza, nyár, ősz, tél nekem mind hazudnak,
Az én szívemnek mind, mind idegen.
Virágos ágak nem nekem virítanak,
Illatok, szírmok nem elémbé ringnak
Gyümölcsöt nem nekem érlel az ősz ! . . .
— Halál, nem vesztek semmitsem, ha jössz !

És ők, ketten onnét, a szebb hazából
Várnak reám és árnyuk hiva-hív.
Fáradt lelkem mindenbe belefásul —
S úttévesztetten vánszorog e szív . . .
Mankóm hullóban béna, bús kezemből
Az álmokat többé már nem lelem föl,
Nincs semmi, semmi veszteni valóm !
— Suhanj velem az éjnek, kis hajóm !

KÜSZÖBÉN AZ ÉJNEK

Beteg, nagyon beteg az én szemem!
A fény talán már végsőt inté nekem
S minden varázsa csak búcsuzni jár
És mindörökre elhagy a sugár...
Az ég talán már többé sohse kékül, —
Tavasz mosoly sem játszhatik velem..
— A csend honát az éj bevonni készül,
Ne hagyj elveszni én nagy Istenem!

Ti boldogok, kiknél a fény virul
S pacsirta dal a szívetekbe húll,
Világotok nagy, fényes, végtelen:
Nekem csak csend, csak köd, csak éj terem...
S annyi halott vágy bús szemfedelélül
El nem sírt néma dalaim teszem...
— A csend honát az éj bevonni készül,
Ne hagyj elveszni én nagy Istenem!

Ti boldogok, kiknél a vágy szabad
S csapongva szállhat még az ég alatt:
Nem tudhatjátok, nem sejthetitek:
Jövőm mily fájó, félelmes, hideg..
Fagy húll reám már dermesztő lehétül
S a vég sejtése száll át lelkemen...
— A csend honát az éj bevonni készül,
Ne hagyj elveszni én nagy Istenem!

Hitem tűnőben, lelkem már zuhan,
Ne engedd, ó ne engedd, én Uram,
Hogy élve még koporsóként vigyem
Halott világom és halott szívem . . .
Oh végy magadhoz! . . . Ugy félek a mélytől,
Sötét halálvágy ég a lelkemen! . . .
— A csend honát az éj bevonni készül, —
Ne hagyj elveszni én nagy Istenem!

TÖRÖTT TÜKÖR

Az én tükröm már törve rég,
Körül vesz a sok törmelék.
Egyik ködös, — másik ragyog,
Egész bennük sohsem vagyok!

Kis részem mindben ott remeg,[]]
De *egyben* ki ismerne meg?
Én vagyok ott — és még sem én...
Oly szinpazar, — oly színszegény!...

Egy-egy darab tükör-falán
A május még ott ring talán.
Egy másban már szeptember ég,
Vagy éjbe hullò szürke Vég...

Úgy él a sok kis tört darab
Között szívem, mint béna rab:
Csak szeretőn, csak szenvedőn,
A tört tükröt illesztgetőn...

Ha eltűnök: e sok szilánk
Virraszt-e majd, mint síri-láng, —
Jobban, mint márvány-tömbű-őr?
... Lesz-e még *ép* a tört tükör?...

ÉN MÁR MEGHALTAM

Csak én tudom, hogy már meghaltam,
Nem lakják, merre elhaladtam
Élők már azt a csöndes utcát.
Az ablakok dérről kimartan
Nagy téliálmukat aludták.

Fénye fénylett a téli holdnak,
Szél-kóboldok zordan dudoltak,
Fehéren, szűzen úgy maradt
A hó, — mikor velem a holtak
Sötét kocsija elhaladt.

Igy mentem én el észrevétlen,
Komoran, halkán és sötéten. —
Nem látott senki, csak a hold,
Csak a lovak az út közepén,
S ballagtak halk-ütemre lépten, —
Gyeplőjük szellemkézbe volt.

S már árny vagyok, csak szívem sír még,
Csak így, a sírból zeng a rím még
Hangvesztett, béna kobzomon ...
Igy álomcsendben, ködfehéren,
— (Hisz azt se tudják már, hogy éltem!) —
Csak álmodom ... Csak álmodom ...

VERSCÍM-JEGYZÉK.

Olvasóimhoz	— — — — —	5
A csend zenéje	— — — — —	6
Szürke szeműveggel:		
Mi, szent csudavárók	— — — — —	7
Krisztus a fák alatt	— — — — —	9
Hamvadt fűzek	— — — — —	10
Az óriás Vizen	— — — — —	11
Üres helyek	— — — — —	13
Látomások:		
I. Téli rege	— — — — —	14
III. Fenyők alatt	— — — — —	15
IV. Jégszívek	— — — — —	16
Keresem a falut	— — — — —	18
Az örök Próza	— — — — —	19
Hószinű felleg	— — — — —	20
Az erdő lelke	— — — — —	21
Jerichói rózsa	— — — — —	23
Mit zeng a téli éj?	— — — — —	26
Lelki nipppek	— — — — —	27
Szomorú lantosok	— — — — —	28
Tarlódnak az erdők:		
I. Csattog a fejsze	— — — — —	29
II. Tütajok	— — — — —	30
III. Illanó arany lepkék	— — — — —	32
Elkészt napihír	— — — — —	33
Szemle a csatatéren	— — — — —	35
A Jézus-katonák	— — — — —	36
A Magasság felé:		
I. Ne félj!	— — — — —	40
II. A legszebb név	— — — — —	40
III. A Jászolatos Jézushoz	— — — — —	41
IV. Ünnepek	— — — — —	42
V. A szeretet gyopár	— — — — —	43
A csendrab énekel:		
A csendrab énekel	— — — — —	44
És hű maradtam	— — — — —	46
Szürke üveg	— — — — —	48
Mangalica karacszó	— — — — —	49
Fehér	— — — — —	51

Sorsosaimnak :

I. Társaim a csendben	— — — — —	52
II. Költősrstársaimnak	— — — — —	53
A radványi erdőben	— — — — —	54
Olajág	— — — — —	55
Radna-Borberek	— — — — —	56
Dalolj nekem	— — — — —	58
Temetés	— — — — —	59

A Hangtalan Dalokból :

I. II. III. IV.	— — — — —	60—62
Végzet	— — — — —	63

Akik még enyéme ;

I. Ők ketten	— — — — —	65
II. Blanka testvéremnek	— — — — —	66
Mi nem találkoztunk	— — — — —	68
Öreg udvarház	— — — — —	70

Sírvirágok ;

I. Előhang	— — — — —	71
II. Nem tudta más	— — — — —	71
III. Évfordulóra	— — — — —	73
IV. Búcsu ének	— — — — —	73
Küszöbén az éjnek	— — — — —	75
Törött tükör	— — — — —	77
Én már meghaltam	— — — — —	78

EDD

Szerző c

KRÜZSELYI ERZSÉBETTŐL
EDDIG MEGJELENT VERSKÖTETEK :

Versek (Elfogyott)

Ujabb-Versek (Elfogyott)

Őrök Csendben. (Elfogyott)

Csendország Dalai. Kapható még
Singer és Wolfner cégnél, Budapest,
VI. Andrásy-ut 16.

Szerző címe: Vișeu de Sus (Felsővisó) Jud. Maramurás

